Dolnośląski Konkurs GEOGRAFICZNY *zDolny Ślązak* **dla uczniów szkół podstawowych w roku szkolnym 2024/2025**		**ETAP SZKOLNY** **22 października 2024 r.** **godz. 10.00** czas trwania 45 minut

Uczestnik konkursu (wpisz czytelnie, drukowanymi literami)

Nazwisko	Imię

Szkoła	Klasa

INSTRUKCJA

1. **Pisz wyraźnie czarnym lub niebieskim długopisem, nie używaj korektora.**
2. **W zadaniach zamkniętych z odpowiedziami do wyboru zakreśl znakiem X właściwą odpowiedź. W razie pomyłki otocz błędnie zaznaczoną odpowiedź kółkiem i jeszcze raz zaznacz odpowiedź poprawną.**
3. **Odpowiedzi w pozostałych zadaniach wpisz w wyznaczonych miejscach arkusza.**
4. **Pamiętaj, że pracujesz samodzielnie. Nie możesz korzystać z żadnych pomocy - tablic, map, słowników, leksykonów, telefonów komórkowych, kalkulatorów itp. Potrzebne informacje zawarte są w treści zadań.**
5. **Poza arkuszem nie możesz używać innych kartek.**
6. **Przy każdym zadaniu zapisano możliwą do zdobycia liczbę punktów.**
7. **Maksymalna liczba punktów do zdobycia wynosi 30.**

Powodzenia!

Suma zdobytych punktów _____

Podpis sprawdzającego _____

1. „Był kupcem z Wenecji. W XIII wieku odbył drogą lądową trwającą 24 lata wyprawę do Azji. Podczas długiej podróży dotarł między innymi do Pekinu – obecnej stolicy Chin". O którym z wielkich odkrywców i podróżników mowa? (0-1)

A. Marco Polo
B. Vasco da Gama
C. Krzysztof Kolumb
D. Ferdynand Magellan

2. Wskaż błędną spośród informacji opisujących cechy równoleżników. (0-1)

A. mają różną długość
B. najdłuższym równoleżnikiem jest równik
C. zbiegają się na biegunie północnym i biegunie południowym
D. równik dzieli kulę ziemską na półkulę północną i półkulę południową

3. Wybierz zdanie zawierające nieprawdziwą informację. (0-1)

A. Oś ziemska przebiega przez bieguny oraz środek Ziemi.
B. Ziemia obraca się wokół własnej osi z zachodu na wschód.
C. Oś ziemska jest nachylona do płaszczyzny orbity pod kątem 66°34'.
D. Oś ziemska dzieli kulę ziemską na dwie półkule: wschodnią i zachodnią.

4. Wybierz poprawną definicję dnia polarnego. (0-1)

A. Dzień polarny to każdy dzień, w którym średnia dobowa temperatura jest ujemna.
B. Dzień polarny to półroczny okres bez zachodów Słońca na kołach podbiegunowych.
C. Dzień polarny to okres, w którym Słońce nie zachodzi przez co najmniej 24 godziny.
D. Dzień polarny to pora roku, w której nad opadami deszczu przeważają opady śnieżne.

5. Procesy krasowienia skał wapiennych związane są z ich rozpuszczaniem przez wody zawierające (0-1)

A. ozon.
B. tlenek węgla.
C. węglowodory.
D. dwutlenek węgla.

6. Wskaż podpunkt, w którym do zestawienia trzech pojęć związanych z wybranym regionem Polski dopisano nazwę obiektu geograficznego położonego w innej krainie. (0-1)

A. wąwozy, less, czarnoziem – Zamość
B. granie, granity, pasterstwo – Ojców
C. wydmy, mierzeje, porty rybackie – Łebsko
D. lądolód, jeziora, kajakarstwo – Szeska Góra

7. Wskaż tę informację, która nie jest wspólną cechą Himalajów - najwyższych gór świata oraz Tatr - najwyższego pasma górskiego w Polsce. (0-1)

A. W wyższych partiach gór przeważają opady śniegu.
B. W wysoko położonych częściach górskich dolin tworzą się lodowce górskie.
C. Flora tych gór wyróżnia się charakterystycznym układem pięter roślinności.
D. Wraz ze wzrostem wysokości bezwzględnej obniża się temperatura powietrza.

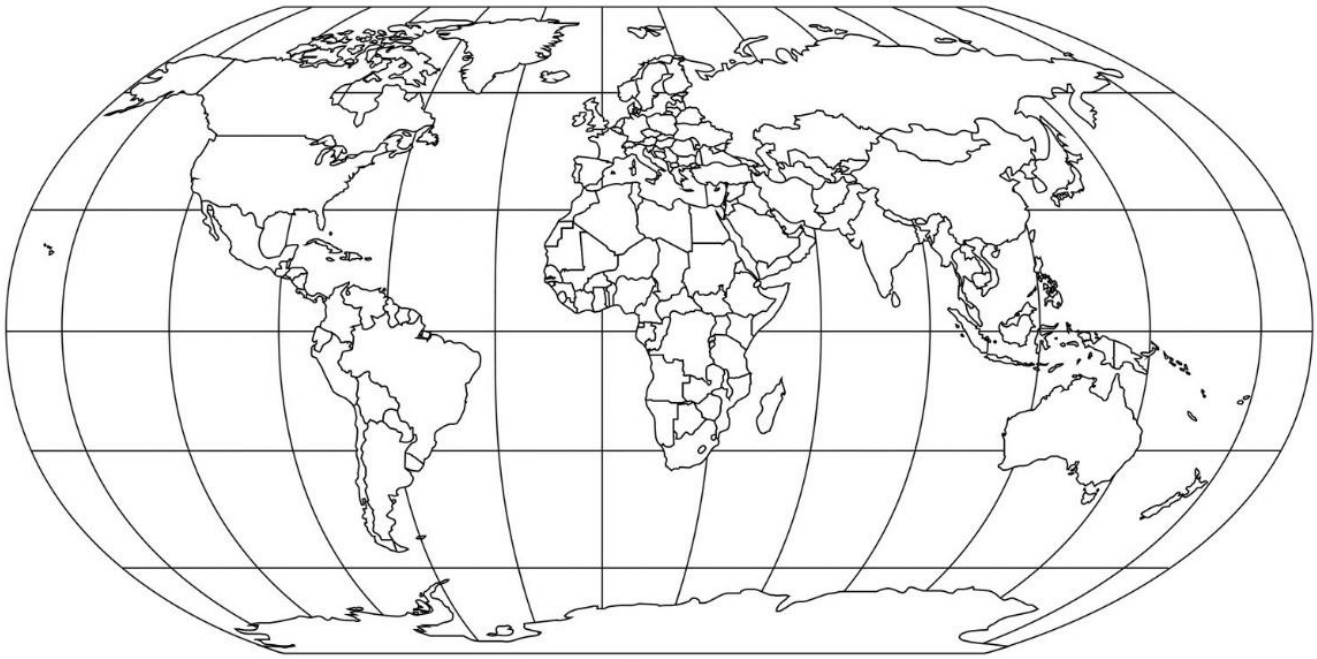
8. „Średnie miesięczne temperatury powietrza latem są tu wysokie, a zimą niskie, nawet poniżej -10°C, dlatego roczna amplituda temperatur może przekraczać 40°C. Roczna suma opadów waha się od 300 do 500 mm. Obszar ten to strefa bezleśna, porośnięta głównie roślinnością trawiastą. Wśród zwierząt można spotkać m.in. suhaki, dzikie konie, bobaki i susły." Przytoczony opis, dotyczy krajobrazu (0-1)

A. stepu.
B. tundry.
C. sawanny.
D. półpustyni.

9. Wskaż obszar, na którym nie występują wilgotne lasy równikowe. (0-1)

A. Kotlina Kongo
B. Wyspa Borneo
C. Nizina Amazonki
D. Nizina Mezopotamska

Mapę konturową świata wykorzystaj przy rozwiązywaniu zadań nr 10, 11 i 12



źródło: freeusandworldmaps.com

10. Odszukaj wyspę, na której leży punkt o współrzędnych 23°N i 82°W. Ta wyspa to (0-1)

A. Kuba.
B. Grenlandia.
C. Madagaskar.
D. Nowa Gwinea.

11. Wykonaj poniższe zadania. (0-2)

A. Oblicz rozciągłość południkową kontynentu Ameryki Południowej (bez uwzględniania obszarów wyspowych; z dokładnością do 4°): ……..

B. Wpisz we właściwych miejscach na mapce nazwy oceanów, przyjmując podział połączonych powierzchni wodnych Ziemi (Wszechoceanu) na trzy oceany.

12. Oceń prawdziwość poniższych zdań, wpisując P – jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli uznasz, że zdanie jest fałszywe. (0-4)

A.	Największy kontynent Ziemi leży w całości na półkuli północnej i półkuli wschodniej.	
B.	Zwrotnik Koziorożca przecina terytorium największej wyspy świata.	
C.	Płynąc dookoła Ziemi wzdłuż 60°S nie natrafimy na zwarty ląd żadnego kontynentu.	
D.	Południk Greenwich i Zwrotnik Raka przecinają się na obszarze pustyni Sahara.	

13. Ustal, które spośród poniższych faktów to następstwa ruchu obrotowego Ziemi, a które są skutkami ruchu obiegowego naszej planety. Wpisz przyporządkowane im litery we właściwych kolumnach tabelki. (0-2)

Ruch obrotowy:		*Ruch obiegowy:*	

A. występowanie dni i nocy
B. zmiana miejsca wschodu i zachodu Słońca w ciągu roku
C. występowanie stref oświetlenia Ziemi
D. różnice czasu słonecznego na Ziemi
E. wschody i zachody Słońca na linii horyzontu
F. spłaszczenie biegunowe Ziemi
G. zmiana długości dnia i nocy w ciągu roku

14. Podkreśl <u>trzy</u> cechy wspólne planu i mapy. (0-2)

A. rzeźba terenu przedstawiona za pomocą poziomic
B. obraz terenu wykonany na płaszczyźnie
C. rysunek wykonany w skali
D. możliwość odczytania współrzędnych geograficznych
E. zastosowanie barw hipsometrycznych
F. przedstawienie obiektów za pomocą znaków umownych

15. Wpisz przy każdym z poniższych twierdzeń odpowiednio: P – jeśli informacja dotyczy pogody, lub KL – jeśli jest związana z klimatem. (0-2)

A. W ciągu dnia niebo było bezchmurne, a wieczorem pojawiły się chmury warstwowe. ……

B. Roczna amplituda temperatur w Polsce rośnie z zachodu ku wschodowi. ……

C. Burzą nazywamy gwałtowne zjawisko meteorologiczne, któremu na ogół towarzyszą wyładowania elektryczne. ……

D. Najniższe roczne sumy opadów występują na obszarach zwrotnikowych i okołobiegunowych. ……

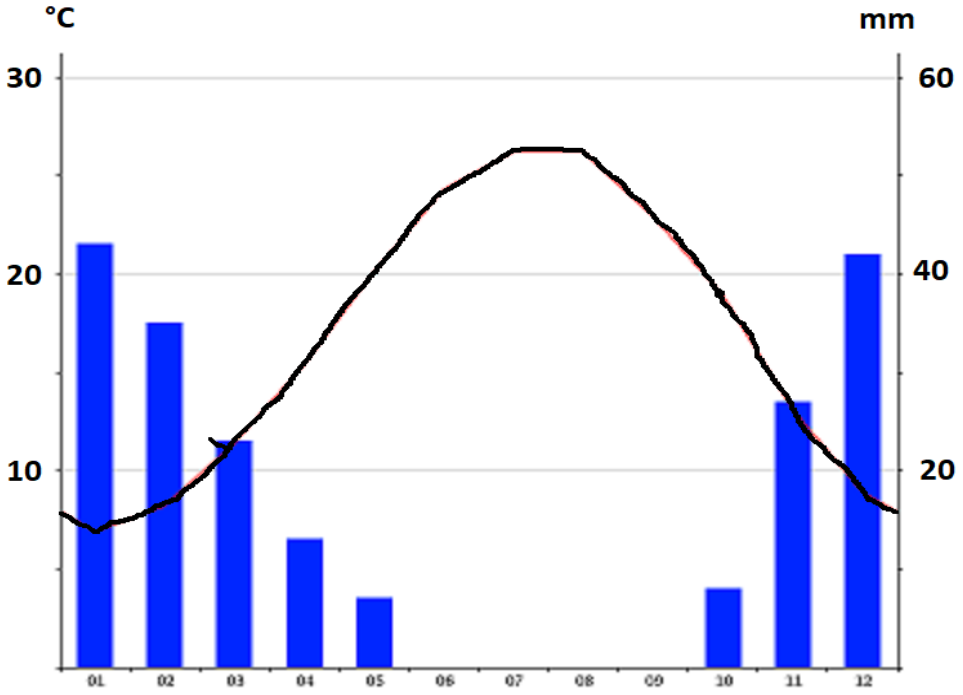
E. Średnia wieloletnia temperatura najcieplejszego miesiąca we Wrocławiu wynosi około 19°C. …….

16. Wykonaj poniższe zadania po analizie załączonego klimatogramu. (0-3)

A. Klimatogram sporządzono dla stacji położonej na półkuli *północnej / południowe*j. *(wybierz poprawną odpowiedź)*

B. Analizowana stacja leży w strefie klimatów *równikowych / podzwrotnikowych / umiarkowanych*. *(wybierz poprawną odpowiedź)*

C. Oblicz roczną amplitudę temperatur na tej stacji (*dopuszczalny błąd: 2°C*) ……..



źródło:geografia24.eu

17. Uzupełnij luki w tekście. (0-3)

Pas wyżyn to zróżnicowany krajobrazowo region naszego kraju.

Wyżyna Śląska była kiedyś porośniętą lasami, słabo zaludnioną krainą. Odkrycie bogatych złóż węgla …….. i jego późniejsza eksploatacja spowodowały przekształcenie krajobrazu. Zmiany były tak duże, że ukształtował się tutaj krajobraz miejsko-…….. .

Wyżynę Krakowsko-Częstochowską budują głównie wapienie, dlatego wytworzył się tu krajobraz ……, z licznymi skałkami, głębokimi dolinami i jaskiniami. Te elementy rzeźby można podziwiać w ……. Parku Narodowym, którego symbolem jest nietoperz.

Na Wyżynie Lubelskiej dominuje krajobraz rolniczy. Wytworzyły się tu żyzne gleby brunatne i bardzo żyzne ……. na podłożu lessowym, na których uprawia się głównie pszenicę i buraki cukrowe. Do największych atrakcji turystycznych tej wyżyny należy miasto ……., którego renesansowa starówka została wpisana w 1992 roku na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO.

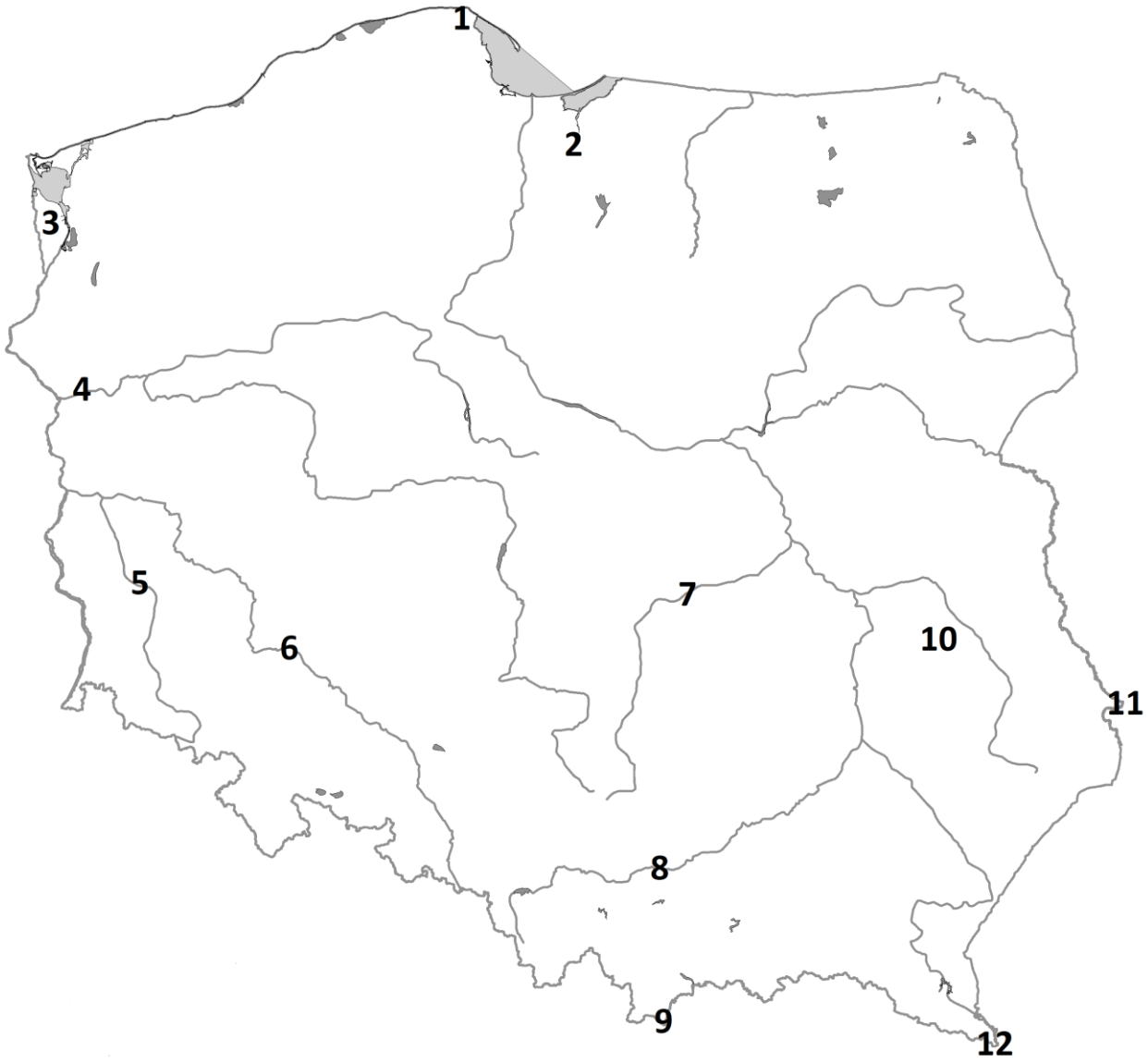
18. Wpisz w wykropkowanych miejscach liczby, którymi oznaczono na mapce Polski następujące obiekty lub miejsca. (0-2)

- najniżej położony punkt obszaru Polski - ……

- najdalej na południe położony punkt Polski - ……

- lewy dopływ drugiej pod względem długości rzeki w Polsce - ……

- największe miasto wyżyny, której rolniczy krajobraz związany jest z występowaniem żyznych gleb wytworzonych na lessach - ……



podkład kartograficzny: geografia24.pl

Brudnopis (zapisy w brudnopisie nie są sprawdzane)